

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar - En inkluderande kulturskola på egen grund (SOU 2016:69)

Sammanfattning

Örebro kommun instämmer i stort med de problem som utredaren har identifierat och vikten av åtgärder inom de områden som utredningen har föreslagit. Särskilt viktigt är att genom en bredd av insatser komma tillrätta med de hinder för inkludering som utredaren ger exempel på. Dock är det anmärkningsvärt att kulturskolans samverkan med grundskolan är utelämnad ur utredningen, även om utredaren anger sina skäl för detta.

De viktigaste förslagen ur Örebro kommuns perspektiv är förslagen till riktade utbildningar för Kulturskolan och förslaget om en nationell infrastruktur.

Örebro kommun är i stort positiva till utbildningsförslagen men vill betona vikten av att en utbildning ger tillräcklig legitimitet för lärarna när de arbetar inom det obligatoriska skolväsendet. En regional samordning är också av största vikt för att öka tillgängligheten till kulturskola och likvärdig rätt till kulturutövande för barn och unga.

Nationell uppföljning och utvärdering behövs för att säkra kvalitén inom kulturskolan och stimulera den fortsatta utvecklingen av Kulturskolorna. Nationella mål behövs, men formuleringen att kulturskola bedrivs på ”barnens fria tid” är olycklig eftersom de lokala förutsättningarna och uppdragen är så olika.

Utvecklingsbidraget som föreslås kan vara en bra stimulans till utvecklingsarbeten, även i samverkan mellan kommuner, eller mellan kommun och kulturinstitutioner.

Förslaget om bidrag för utveckling kring nationell spetskompetens ser Örebro kommun också som en spännande utvecklingsmöjlighet, där orter som Örebro med en stor samlad kompetens inom hela kulturområdet skulle kunna bli en tillgång för barn och unga inom hela regionen.

Övergripande kommentarer och ställningstaganden

Utredningen har genomfört en mycket god kartläggning av kulturskolornas verksamhet som stämmer väl överens med den historia och utveckling som vi känner igen ur Örebro kommuns perspektiv.

Utredningen har på ett mycket bra sätt belyst och problematiserat alla de områden som kulturskolorna i Sverige arbetar med, trots brist på nationell uppföljning och tillförlitlig statistik.

Utredaren har valt att enbart fokusera på det som rör kulturskolans särart, dvs. undervisningen i ämneskurser på fritiden. Samtidigt resonerar utredningen kring kulturskolans samhällsuppdrag och betonar hur kulturskolorna tar ett stort ansvar inom andra fält, som till exempel integration.

Örebro kommun ser ett stort bekymmer med att utredningen helt utelämnar eller problematiserar den stora samverkan som sker utifrån kulturskolans roll som kommunal verksamhet och uppdraget som offentligt finansierad samhällsinstitution.

Örebro kulturskola har tre huvuduppdrag: 1. Samverkan med grundskolan genom att vara en integrerad del av pedagogiken och därigenom stärka lärprocesserna. 2. Bidra till fler mötesplatser i olika delar av staden genom samverkan med föreningar, studieförbund och kulturinstitutioner. 3. Ämneskurser på fritiden. Verksamheten ska vara tillgänglig för alla barn och unga.

Dessa tre uppdrag samspelar för att uppnå det som är kulturskoleutredningens huvudinriktning, nämligen att öka tillgängligheten till kulturskolan. Genom samverkan utifrån grundskolans uppdrag, genom gratisverksamheter och aktiviteter på bibliotek och fritidsgårdar, och genom ämneskurser - träffar kulturskolans pedagoger barn och familjer på olika sätt och skapar förutsättningar för alla barn att välja en kulturaktivitet som sitt fritidsintresse.

På samma sätt är kulturskolan en viktig part i Örebro kommuns integrationsarbete för att tillsammans med skola och andra aktörer stimulera till språkutveckling och lärande, stimulera till interaktion över språkbarriärer och skapa förutsättningar för en meningsfull fritid.

Örebro kommun anser att detta måste beaktas som bakgrund till de synpunkter som lämnas nedan på utredningens alla förslag.

Synpunkter på utredningens förslag

Ny infrastruktur för att uppnå en inkluderande kulturskola på egen grund (6.1)

Örebro kommun instämmer i utredarens bedömning att en nationell infrastruktur för kulturskoleverksamhet är nödvändig.

Kulturskolorna är kommunernas största kultursatsning efter biblioteken och en stödjande infrastruktur behövs för att säkra tillgången till kompetenta lärare, följa upp verksamheten och ta tillvara den lokala utvecklingen. Uppföljningen behövs för att stimulera utveckling av kvaliteten i verksamheten på lång sikt och för att säkerställa att den offentligt finansierade verksamheten bedrivs på ett effektivt sätt.

Örebro kommun vill särskilt understryka vikten av förstärkta utbildningsvägar, då det idag saknas relevanta utbildningar som är anpassade till kulturskolans uppdrag.

Nationell samordning och samarbetsformer på regional nivå behövs för att öka tillgängligheten till kulturutövande där kommungränserna idag utgör ett stort hinder för verklig samverkan.

Nationella mål (6.2)

Örebro kommun delar utredningens bedömning om att nationella mål behövs och att nationella mål kan bidra till att ge bättre förutsättningar för höjd kvalitet och ökad likvärdighet.

Samtidigt är det viktigt att kommunen har ett stort handlingsutrymme och möjlighet att utforma verksamheten utifrån de lokala behoven.

Intentionerna med målbeskrivningarna stämmer i stora drag överens med de kvalitetsmål som Örebro kulturskola arbetar med inom den frivilliga ämnesundervisningen. Individens konstnärliga, personliga och sociala utveckling ska stå i centrum för verksamheten.

Vissa av målformuleringarna kan dock upplevas som oklara och målen präglas av olika grad av mätbarhet och detaljstyrning.

Det är oklart vad som är utredarens intention med att undervisningen ska bedrivs ”i första hand i grupp”. Örebro kommun delar uppfattningen om att undervisningen bör utgå ifrån ett socialt sammanhang och samspel med andra,

men att individens och ämnets förutsättningar är avgörande för exakt vilka undervisningsformer som ska användas. Uttrycket kan bädda för tolkningar och missförstånd, särskilt mot bakgrunden av gruppundervisning som argument för lägre kostnader i många kommuner.

Att undervisningen ska ”bedrivas på barns och ungas fria tid” är också en formulering som kan ge upphov till missförstånd när kulturskolans uppdrag i första hand utgår ifrån att vara en tillgänglig och relevant möjlighet för alla barn. Örebro kommun anser att detta mål är alltför detaljstyrande när kulturskolan är en kommunal verksamhet som i hög grad samspelar med övergripande mål i kommunen. Kulturskoleverksamhet är inte ett så entydigt begrepp som utredningen verkar utgå ifrån i denna formulering, så Örebro kommun anser att detta är en organisationsfråga som kommunen själv måste äga.

Örebro kommun instämmer i att Kulturskolans potential som en mötesplats över konstområdesgränserna är viktig att förstärka.

De övriga målen är bredare i sin ansats och ger goda signaler till ökat elevinflytande, hög kvalitet och likvärdighet.

Nationellt kulturskolecentrum (6.3)

Örebro kommun instämmer i behovet av ett nationellt kulturskolecentrum.

Idag saknas nationella mål och uppföljningsmått helt, vilket gör det svårt att jämföra kvalitet och kostnader mellan kommuner. Genom gemensamma definitioner och mätetal skulle även kvalitén på den lokala uppföljningen i kommunen öka.

Örebro kommun instämmer även i behovet av att främja erfarenhetsutbyte och stimulera till kulturskolerelaterad forskning som en viktig uppgift för ett nationellt centrum.

Örebro kommun har idag inga synpunkter på ett nationellt centrum organisation, men instämmer i att självständighet, integritet och långsiktighet är viktiga nyckelord i verksamheten.

Utvecklingsbidrag (6.4)

Det finns stora utvecklingsområden inom kulturskoleområdet som är viktiga att kunna prova och utforska för att verksamheten ska vara modern och kunna möta ungas behov idag.

Kulturskolans flexibilitet och marginaler för att experimentera med nya former

inom ordinarie budget är dock liten. Därför instämmer Örebro kommun i att ett tillfälligt utvecklingsbidrag inom de tre områden som föreslås skulle gynna den långsiktiga kvalitetsutvecklingen inom kulturskolan.

Särskilt intressant är förslaget att utvecklingsbidrag ska kunna sökas av flera kommuner tillsammans eller kommun tillsammans med region eller andra kulturinstitutioner.

Tidsbegränsat verksamhetsbidrag till kulturskola (6.5)

Förslaget berör som det är utformat inte Örebro kommun. Samtidigt är det viktigt att framhålla vikten av regional samverkan för att förstärka likvärdig tillgänglighet till Kulturskola för barn i olika kommuner, oavsett storlek.

Bidrag till nationell spetskompetens (6.6)

Örebro kommun välkomnar förslaget om bidrag till nationell spetskompetens. Örebro kulturskola skulle, med ett nationellt uppdrag och delfinansiering, t.ex. kunna ta ett större ansvar för en spetsutbildning i samverkan med regionala kulturinstitutioner och t.ex. Musikhögskolan, Örebro universitet.

Kulturskolan bedriver idag fördjupningsutbildning inom dans, musik, teater och musikal som kan vara intressant att förstärka och utöka genom samarbete med professionella aktörer och då även göras tillgänglig för ungdomar utanför Örebro kommun.

Bidrag till regional samordning (6.7)

Örebro län har sedan många år en väl utvecklad regional samverkan inom kulturskoleområdet genom t.ex. gemensamma orkesterprojekt, läger och kompetensutveckling. Därför kan Örebro kommun instämma i alla de problemområden som utredaren lyfter fram.

Genom att grannkommunerna ligger nära och är relativt små, så rör sig ungdomar från andra kommuner i stor utsträckning till Örebro genom att många attraktiva friskolor, gymnasieskolor och kulturaktiviteter bara finns i Örebro. Örebro kommun har dessutom större förutsättningar att rekrytera spetskompetens och erbjuda ett stort utbud av ämnen. Genom större samverkan skulle t.ex. heltidstjänster kunna erbjudas inom smala ämnen och ett ännu bredare utbud tillgängliggöras för fler, både i Örebro och grannkommunerna.

Regionens kommuner har idag små möjligheter att administrera samverkan och utreda hur de hinder som finns för samverkan över kommungränserna skulle kunna minska. Därför stöder Örebro kommun förslaget till statlig finansiering

av en regional samordningsfunktion. Men Örebro kommun vill betona att den viktigaste utvecklingsfrågan är ökad tillgänglighet till kulturutövande - oavsett hemkommun, sociala förutsättningar eller t.ex. en funktionsnedsättning - som den viktigaste regionala utvecklingsfrågan.

Förstärkta utbildningsvägar för att uppnå en inkluderande kulturskola på egen grund (6.8)

Örebro kommun instämmer helt i utredningens bedömning att utbildning för kulturskolans behov saknas idag och att nya utbildningar behöver skapas.

Örebro kulturskola har idag ett gynnsamt läge för att rekrytera högskoleutbildade lärare inom framför allt musik och teater. Däremot är det ett problem att utbildningarna inom olika konstformer ser olika ut och inte är riktade mot kulturskola, vilket skapar helt olika förutsättningar för en god verksamhet. Därför instämmer Örebro kommun även i bedömningen att fler pedagogiska huvudområden behöver skapas inom det konstnärliga området.

Örebro kommun stöder också förslaget om en yrkesexamen till kulturskolepedagog. Utbildningen bör dock bygga på en nivå som motsvarar konstnärlig kandidatexamen. Det är bra om även lärarexamen ger möjlighet till fördjupning inom kulturskolans ämnen som utredningen föreslår.

Utredningen skiljer i stor utsträckning på det som är ”kulturskolans särart” och det som är verksamhet i grundskola eftersom utgångspunkten för utredningen ligger i kulturskolan som en konstnärlig fritidsaktivitet. Därför beskriver utredaren kulturskolelärarens arbete i grundskolan som en ”kombinationstjänst” utifrån två olika uppdrag.

Örebro kommun ifrågasätter denna uppdelning eftersom kulturskolan i Örebro har ett viktigt uppdrag att stärka lärandet i grundskolan utifrån den specifikt konstnärliga och pedagogiska kompetensen som kulturskolans lärare har. Genom den utbildning och erfarenhet som kulturskolans pedagoger tillför kan grundskolans lärare stärkas i att använda estetiska verktyg i sin undervisning och även öka kvaliteten på det konstnärliga arbetet.

Denna kulturskollärarkompetens används även i arbetet som är riktat mot nyanlända kring t.ex. språkutveckling och den används som ett sätt att höja måluppfyllelsen i svenska, matematik och engelska och den används för att ge alla elever möjlighet att utveckla sina olika lärstrategier. Kulturskolans kompetens ersätter inte grundskolans lärare, utan kompletterar den utifrån det gemensamma samhällsuppdraget.

Därför vill Örebro kommun betona att det behövs lärare med hög konstnärlig kompetens i kulturskolan, men det är också viktigt att den pedagogiska

utbildningsnivån är så hög att den ger legitimitet för lärarnas arbete inom ramen för den obligatoriska skolan.

Kulturskolorelaterad forskning (6.9)

Örebro kommun stöder utredningens slutsats om att mer forskning inom barns fritidssysselsättningar och kulturskoleområdet behöver öka och stimuleras.

Utvärdering och nästa steg (6.10)

Örebro kommun stöder utredningens förslag till utvärdering av effekter efter tre år. Eftersom hela den nationella infrastrukturen som föreslås är ny och det inte finns någon erfarenhet av att arbeta utifrån nationella mål så är en kontinuerlig utvärdering av effekterna nödvändig.

Utredningens rekommendationer (6.11)

I kapitel 6.11 gör utredaren en exposé över den potential till utveckling som kulturskolan har. Många av de möjligheter som utredaren ser kring t.ex. nya konstformer och andra undervisningsformer är möjliga att förverkliga genom en fördjupad regional samverkan, stimulansåtgärder och en tydligare uppföljning av hur de gemensamma resurserna används. Örebro kommun stöder också utredningens förslag att kommunen på olika sätt kan stärka kulturskolans funktion som konstnärlig mötesplats och frizon. Avgörande är dock, vilket utredningen tyvärr bortser ifrån, samspelet mellan kulturskolans roll i samhällsutvecklingen och hur de olika uppdragen i skola och på fritiden samspelar.

Behcet Barsom (KD)
Ordförande, Kulturnämnden
Örebro kommun